

Gustaf Envall – en märklig konstruktör inom den vapentekniska disciplinen

Gustaf Envall †.

Måndagen den 26 Mars 1906 afled i Stockholm majoren Gustaf Envall, hvarom de dagliga tidningarna redan underrättat våra läsare såväl som om de för Envalls lifsgärning utmärkande omständigheter, hvilka äro ägnade att göra hans fränfalle mera bemärkt. Därför må här blott några få ord fogas till hans bild.

Född den 4 Sept. 1821 i Stockholms län, inträdde han efter aflagda student- och kameralexamina i riksbanken, kammarrätten m. m. Då danska kriget 1848 bröt ut, deltog han som frivillig, var med vid Dybböl och Fredericia och hemkom med dansk officersfullmakt och Dannebrogskorset. I svensk militärtjänst avancerade han i Hälsinge regemente till kapten och fick majors afsked. Sina återstående lefnadsår använde han till landtmäteritjänst och uppfinningar inom vapentekniken.

Ännu i slutet af förra året förvånade han sina vänner med att inför dem demonstrera ett s. k. tumtryck, afsedt för att vinna större stadga vid aflossandet af vårt nuvarande mausergevär och ingen trodde väl då, att döden så hastigt skulle afklippa den åldrige, ständigt vaket intresserade mannens lifstråd.

Med Gustaf Envalls bortgång gick en märklig vapenteknisk konstruktör ur tiden. Av våra stora 1800-tals tecnici inom den vapentekniska landamären så var nog Gustaf Envall den kanske minst kände inom sitt skrå där vi i övrigt möter kända namn såsom Hagström, Wiberg, Palmcrantz, von Unge, Engström, Wrede, Centerwall.

Envall var synnerligen skjuttekniskt intresserad – generationen före mannen som lärde svenska armén att skjuta - Christoffer Lemchen, – avfyrandets teknik låg honom synnerligen varmt om hjärtat och han ansåg att det bästa sättet att hålla stilla samt att avfyra ett enhands-resp tvåhandsvapen var med tummen. Envall tog genom åren fram ett stort antal vapen med tumavtryck – vapen som jag själv har sett är bl.a Gras 66/74 o. Mauser m/71, ett flertal gevär m/96, den tyska "riksrevolvern m/1879" samt ovanstående revolver. Envall var "ivrig kund" till Gf från 1870-talet och fram mot sekelskiftet.

*Ovanstående revolver – är tillverkad vid Carl Gustaf stads gevärsfaktori någon gång på 1880-talet. Vapnet inköptes 1987 från Kurt Johansson – en av Sveriges genom tiderna absolut främsta gevärsskyttar (ett flertal VM). Hanen spänns i läge "singel action" antingen på sedvanligt sätt eller med avtryckaren. Avfyring genom **avfyringstangenten (pilen)** på vapnets vänstra sida.*

Envalls idé fick visst genomslag under senare del av 1800-talet samt ett antal förespråkare ehuru ingen skola bildades, men hänvisades under det tidiga 1900-talet till vapenhistoriens annaler (läs gärna skrymslen) genom den moderna skjut-och skyttetekniska frammarschen.

Claes-Göran Ros

(utgåva 1, 2013-08-11)